

CANVI CLIMÀTIC I TERRITORI AL MEDITERRANI IBÈRIC

EFECTES, ESTRATÈGIES I POLÍTIQUES PÚBLIQUES

PRINCIPALS RECOMANACIONS DE LA CONFERÈNCIA D'EXPERTS ORGANITZADA
PER LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA EL 30 I 31 DE GENER DE 2025

VERSÍO PRELIMINAR | 09.04.2025

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

EVIDÈNCIES, RISCOS I RECOMANACIONS

Les evidències científiques sobre el canvi climàtic són cada cop més sòlides i incontestables. Hi ha un ampli consens acadèmic que vincula clarament l'acció humana amb l'escalfament global, i les projeccions apunten cap a escenaris cada cop més greus: augment de fenòmens meteorològics extrems, afectació directa sobre la salut, l'accés a l'aigua, l'alimentació, l'economia i els ecosistemes. El canvi climàtic és un multiplicador de riscos que desequilibra sistemes naturals i humans, i alguns d'aquests riscos ja han superat llindars crítics.

La regió mediterrània, especialment vulnerable per la seva posició entre climes humits i àrids, es veurà fortament afectada. Davant d'aquesta realitat, és urgent definir i aplicar estratègies públiques ambicioses i coordinades de mitigació, adaptació i anticipació.

Aquestes recomanacions, recollides en la I Conferència sobre Canvi Climàtic i Territori al Mediterrani Ibèric, parteixen d'anys d'investigació i del treball de destacats experts de diferents disciplines.

OBJECTIU   **Reduir la bretxa entre les evidències científiques i les polítiques públiques. Cal actuar amb urgència, decisió i visió estratègica per protegir les persones, els territoris i el futur comú.**

MESURES PRIORITÀRIES

1. Desenvolupar plans d'adaptació al canvi climàtic a escala local, metropolitana i regional.
2. Integrar-hi la planificació territorial, la mobilitat sostenible, la gestió integral de l'aigua, la prevenció de riscos i l'educació ciutadana.
3. Replantejar la gestió de l'aigua i dels espais forestals, i actuar sobre els processos de desertificació.
4. Donar suport a sectors vulnerables com l'agricultura o el turisme amb programes d'adaptació a curt i mitjà termini.
5. Gestionar les zones costaneres amb visió estructural, no només reactiva.
6. Preparar la resposta davant emergències climàtiques amb protocols actualitzats i cartografies precises.
7. Incorporar l'educació sobre el canvi climàtic als currículums educatius i difondre informació clara a la ciutadania.
8. Avançar cap a una governança basada en la cooperació institucional i el sentit d'Estat.

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

- Cal crear un Observatori del Canvi Climàtic i dels Riscos Meteorològics del Mediterrani espanyol.
- L'augment sostingut de la temperatura i la intensificació de les onades de calor obliga a protegir les persones més vulnerables.
- La temperatura de les aigües del Mediterrani ibèric ha augmentat 1,5°C en els darrers 40 anys, amb un increment accelerat durant l'última dècada.
- El coneixement geogràfic és clau per minimitzar els impactes negatius sobre les persones i els béns.
- La recerca climàtica i meteorològica a les universitats i centres d'investigació s'ha de reforçar i orientar cap a l'anàlisi i la previsió d'episodis extrems.
- Les accions d'avui determinaran el nostre futur, tant a escala global com a Espanya i a les comunitats mediterrànies (IPCC, 2023).

LA INTENSIFICACIÓ DEL CICLE HIDROLÒGIC

- Cal reforçar la pedagogia social sobre la intensificació del cicle hidrològic, les seves causes i conseqüències.
- És necessari revisar l'ús del concepte de període de retorn.
- És indispensable conèixer millor els sistemes mediterranis i el seu comportament durant episodis extrems.
- Cal integrar les alertes meteorològiques i hidrològiques, adaptant-les a l'escala espacial i temporal de cada fenomen.
- És fonamental implantar solucions basades en la natura que retornin espai a les conques i als cursos fluvials, per tal de recuperar part de la seva heterogeneïtat geomorfològica i el balanç hídric.

DESERTIFICACIÓ

- Cal prioritzar la prevenció, limitant la conversió d'ecosistemes naturals i promoure la restauració ecològica en casos de degradació irreversible.
- La desertificació requereix solucions adaptades que tinguin en compte la interacció entre factors biofísics, socials i econòmics.
- La NDT ofereix un marc per reforçar la resiliència dels ecosistemes, amb coordinació entre administracions i mecanismes de cogovernança.
- Les accions contra la desertificació han d'integrar-se en una planificació territorial que consideri visions locals i la participació activa de la comunitat.
- El diagnòstic i l'adaptació de solucions a la desertificació requereixen un assessorament científic sòlid i la formació contínua dels gestors.

INCENDIS I EVOLUCIÓ DE LES SUPERFÍCIES FORESTALS

- Elaborar cartografia temàtica i multidisciplinària accessible que identifiqui la vulnerabilitat al foc.
- Promoure paisatges en mosaic que combinin boscos, conreus i zones obertes.
- Dissenyar infraestructures resilients i aplicar solucions basades en la natura per limitar la propagació dels incendis.
- Desenvolupar legislació que integri el risc d'incendis en la planificació territorial.
- Impulsar polítiques coordinades entre sectors i administracions per abordar els incendis forestals.
- Fomentar l'educació i la participació comunitària en la prevenció i gestió dels incendis.

TURISME

- Política turística alineada amb la nova realitat climàtica, amb orientacions per al desenvolupament de productes i la promoció turística.
- Adaptació del turisme al canvi climàtic dins l'Estratègia de Turisme Sostenible d'Espanya 2030 i elaboració de plans d'acció climàtica a escala local.
- Adaptació dels establiments turístics i les infraestructures als efectes del canvi climàtic.
- Creació d'un centre d'informació i coordinació per a l'acció climàtica en el sector turístic.
- Renaturalització i restauració de zones costaneres per reforçar la seva resiliència climàtica.

AGRICULTURA, TERRITORIS RURALS, REGADIS I ECOSISTEMES

- Gestió d'ecosistemes mediterranis: Plans adaptatius per a ecosistemes amb espècies autòctones i restauració d'hàbitats clau. Reforç de la resiliència hídrica amb aigua regenerada i recuperació d'aiguamolls. Paisatges rurals sostenibles amb activitats econòmiques compatibles.
- Sistemes agroalimentaris sostenibles: Mitigació climàtica amb reg eficient, agroecologia i energies renovables. Suport i compensació justa per a la transició dels petits agricultors.
- Espais agraris i canvi climàtic: Reducció de la demanda d'aigua i espais de desbordament naturals.
- Participació i lideratge rural: Comunitats rurals actives en la governança climàtica amb coneixement tradicional i modern.
- Resiliència i qualitat de vida rural: Infraestructures adaptades, restauració agroecològica i energia renovable local.

CIUTATS, SALUT, BENESTAR I VULNERABILITAT SOCIAL

- Impulsar la recerca i la formació sobre resiliència climàtica urbana amb perspectiva de salut i vulnerabilitat.
- Millorar la transferència del coneixement científic a la societat i a les polítiques públiques.
- Coordinar els plans d'adaptació climàtica amb la planificació urbanística i territorial.
- Reforçar el paper del Ministeri de Sanitat i les CCAA en l'adaptació climàtica amb perspectiva de salut.
- Desenvolupar el "Programa per a la resiliència climàtica local" als municipis més vulnerables.
- Integrar mesures de salut en la gestió de l'aigua i els desastres climàtics.
- Adaptar els edificis existents al canvi climàtic considerant la salut pública.

ESDEVENIMENTS EXTREMS I GESTIÓ INTEGRAL DEL RISC

- Revisar la cartografia de riscos i aturar l'edificació en zones inundables.
- No reconstruir en zones greument afectades per desastres.
- Millorar els sistemes d'alerta i penalitzar la desinformació.
- Prohibir mesures estructurals per mitigar inundacions i limitar nous sòls urbanitzables en zones de risc.
- Crear un procediment administratiu específic per a la gestió territorial del risc.
- Incorporar l'educació en canvi climàtic i risc en tots els nivells formatius.
- Elaborar plans d'adaptació sectorials i territorials post-desastre.
- Crear una Plataforma Nacional de Reducció del Risc de Desastres. Impulsar assegurances obligatòries i garantir la cobertura mitjançant entitats específiques.
- Formar comunicadors en canvi climàtic i esdeveniments extrems.
- Reformar edificacions en zones inundables per fer les plantes baixes no habitables.
- Actualitzar la planificació municipal i d'emergències al litoral segons la nova realitat climàtica.
- Establir normes que garanteixin l'accessibilitat de les assegurances.

ELS USOS DEL TERRITORI

- El canvi climàtic fa imprescindible una ordenació territorial centrada en la sostenibilitat.
- Cal entendre el territori com un ecosistema, no com una mercaderia.
- Les institucions han de reforçar el planejament urbanístic actual.
- Prioritzar les ciutats i àrees metropolitanes per la seva rellevància socioambiental.
- Replantejar l'ús del sòl en zones afectades per desastres ambientals.
- Es necessita voluntat política per garantir l'interès col·lectiu davant els particulars.

GESTIÓ DE RECURSOS HÍDRICS

- Protegir el bon estat de les nostres aigües.
- Ajustar les demandes als recursos disponibles i garantir un repartiment social just.
- A les zones costaneres, apostar per la dessalinització i la reutilització per reduir la pressió hídrica.
- Impulsar plans urbans integrals per a la gestió de la demanda i dels riscos hidroclimàtics.
- Promoure solucions basades en la naturalesa per gestionar millor el cicle de l'aigua.
- Enfortir la governança de l'aigua a totes les escales.

INFRAESTRUCTURES, TRANSPORT I MOBILITAT

- Revisar l'estat de les xarxes de transport i establir plans de contingència per a situacions de col·lapse.
- Establir plans redundants a les infraestructures de l'Àrea Metropolitana de València.
- Revisar el model territorial de la zona afectada.
- Actualitzar el disseny d'infraestructures de pas i millorar la modelització d'àrees inundables.
- Millorar la governança entre administracions, experts i ciutadania.

COMUNICACIÓ, EDUCACIÓ, PARTICIPACIÓ I RESILIÈNCIA SOCIO-TERRITORIAL

- Promoure una "Guia d'estratègies discursives per a la comunicació del canvi climàtic".
- Plantejar el disseny d'una plataforma col·laborativa de comunicació
- Incorporar metodologies de consulta ciutadana deliberativa en la presa de decisions polítiques.
- Recomanar campanyes mediàtiques basades en narratives transmèdia per mobilitzar l'acció climàtica.
- Regular les informacions sobre risc climàtic com a dret de la ciutadania.
- Incloure l'escala local i regional en l'ensenyament del canvi climàtic.
- Formar específicament el funcionariat en comunicació de risc i crisi.
- Impulsar l'Open Innovation per fomentar la cultura climàtica i ambiental.
- Establir taules deliberatives per a la prevenció i gestió de crisis ambientals.
- Crear casals comunitaris locals com a espais de cooperació entre institucions i ciutadania.

GOVERNANÇA I POLÍTIQUES PÚBLIQUES

- La Conferència de presidents i les Conferències sectorials són peces clau de la bona governança entesa com a “autogovern i govern compartit” en un Estat compost.
- Cal millorar la col·laboració, coordinació i cooperació entre les tres esferes de govern i entre les seves àrees.
- Enfortir les capacitats locals ha de ser una prioritat.
- Impulsar la creació de policy labs sobre gestió de crisis i emergències.
- Cal propiciar un marc de governança entre les tres administracions.
- Incorporar l'escala metropolitana en la planificació territorial i en les polítiques climàtiques a les regions mediterrànies.

CANVI CLIMÀTIC I TERRITORI AL MEDITERRANI IBÈRIC

PRINCIPALS RECOMANACIONS DE LA CONFERÈNCIA D'EXPERTS ORGANITZADA
PER LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA EL 30 I 31 DE GENER DE 2025